

Соловйова Л.М., кандидат ветеринарних наук,

Сонгаль І.О., студент 5 курсу ФВМ

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ КУРЕЙ ЗА ЕЙМЕРІОЗУ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук Н.В. Букалова

Значному поширенню еймеріозу курчат сприяло напільне утримання за значного скупчення. Підставою для встановлення діагнозу на еймеріоз було клінічне дослідження, результати патологоанатомічного розтину птиці та лабораторного дослідження фекалій. Аналіз отриманих даних свідчить про високу ефективність ампроліуму 22 % для лікування еймеріозу курей, що дозволяє рекомендувати його для подальшого використання при даному захворюванні.

Ключові слова: *курчата, еймеріоз, ампроліум, кокцидіостатики, ооцисти.*

Постановка проблеми. Одним із головних завдань птахівництва України на сучасному етапі розвитку є забезпечення населення повноцінними екологічно чистими продуктами харчування. Але отримати якісні продукти, а саме м'ясо та яйце, можливо тільки від здорової птиці. В сучасних екологічних умовах на її організм впливає багато хвороботворних чинників, які знижують якість цієї продукції та завдають економічних збитків птахівничим господарствам [1]. Еймеріоз курей – гостра, підгостра або хронічна хвороба птиці до 2–3 місячного віку, що характеризується пригніченням, анемією, схудненням, діареєю часто з домішками крові, високою летальністю [2, 3].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Утриманню інвазії на високому рівні сприяє напільне утримання та стійкість ооцист, які можуть зберігати життєздатність за сприятливих умов більше 2 років. Приховані збитки складаються зі зниження виробничих показників (збереженість, прирости, конверсія корму); додаткових затрат на проведення лікувальних заходів і санації приміщень [4]. Крім того, еймерії уражують імунну систему птиці, що робить її незахищеною проти *Clostridium*, *Salmonella* і *E. Coli* [5–7]. Тому актуальним є вивчення даного захворювання та заходів боротьби з ним.

Запропонована велика кількість антикокцидних препаратів: рігекокцин,

ірамін, кокцидін, койден-25, ардинон, хімкокцид-7, монензин, цигро, сакокс, байкокс, клоп ідол, бровітакокцид, сульфаніламідні препарати тощо. Профілактика еймеріозу птиці здійснюється також за допомогою зареєстрованих в Україні іноземних вакцин, таких як лівакокс, паракокс-8 та імукокс [8].

Застосовувати кокцидіостатики доцільно за спеціальними програмами (ротація, шатл), що дає змогу гальмувати у найпростіших розвиток резистентності [3].

Для лікування та профілактики еймеріозу курей застосовують значну кількість лікарських засобів, які за дією на механізм імунітету поділяють на дві групи: 1) препарати, що знищують кокцидій чи попереджають їх розмноження, контактуючи з ними; 2) препарати, що стимулюють імунну систему (вакцини та імуностимулятори) [5–7].

До I групи кокцидіостатиків належить препарат нового покоління ампроліум 22%, який зареєстрований в Україні і виробляється ВАТ ВВП „Укрзооветпромстач“ (с. Плахтянка Макарівського району Київської області).

Мета досліджень. Вивчення терапевтичної ефективності кокцидіостатика ампроліуму 22 % за еймеріозу курей. Для досягнення мети були поставлені наступні **завдання**: вивчити поширення еймеріозу курей у даному господарстві, клінічний його прояв та терапевтичну ефективність ампроліуму 22 % за еймеріозу курей.

Матеріали і методи досліджень. Для досліджень використовували курчат-бройлерів СТОВ “Верхнячка-Агро” Христинівського району Черкаської області.

Діагноз встановлювали за даними клінічних ознак та копроовоскопічних досліджень. Проби фекалій досліджували за комбінованим методом (модифікація Г.А.Котельникова та В.М.Хренова). Підрахунок кількості ооцист проводили у трьох краплинах флотаційного розчину до та після дегельмінтизації.

Результати досліджень. У хворих курчат відмічали виражену спрагу, загальне пригнічення та слабкість. Вони були неактивними, більшу частину часу сиділи, згуртовувалися. Пух та пір’я у них були скуйовджені, тьмяні, крила опущені. Гребінь, сережки і слизові оболонки були анемічними. Послід рідкий, колір його на початку був блідувато-зеленим, у подальшому – темно-коричневим, що обумовлювалося наявністю в ньому крові. У деяких курчат спостерігали розлади центральної нервової системи, що проявлялося паралічами. Падіж становив 4,4 % від загального поголів’я птиці (22 голови).

При лабораторному дослідженні посліду в полі зору мікроскопа були виявлені ооцисти еймерій. Вони мали овальну форму, були прозорі.

Результати наших досліджень показали, що у курчат-бройлерів спостерігалася слабка, середня та у 2 випадках сильна ступінь інвазії еймеріозом. Із утриманих 500 голів птиці ми дослідили 52 проби фекалій. З них еймеріоз виявили у 22 пробах (всього 459 ооцист). Тобто екстенсивність інвазії становила 42,3 % (табл.).

**Результати копрологічного дослідження курчат-бройлерів
СТОВ “Верхнячка-Агро” Христинівського району Черкаської області**

№ проби	Всього знайдено ооцист еймерій	№ проби	Всього знайдено ооцист еймерій
1	24	27	5
2	—	28	—
3	—	29	—
4	25	30	10
5	40	31	15
6	—	32	—
7	—	33	—
8	20	34	30
9	—	35	—
10	26	36	22
11	—	37	—
12	25	38	30
13	—	39	—
14	—	40	—
15	—	41	9
16	46	42	—
17	—	43	18
18	—	44	—
19	24	45	—
20	—	46	21
21	—	47	—
22	23	48	6
23	—	49	—
24	—	50	12
25	19	51	—
26	—	52	9

Щодо інтенсивності інвазії необхідно відмітити, що кількість ооцист у трьох краплинах флотаційного розчину варіювала від 5 до 46. У середньому вона становила 21 ооцисту (табл.).

Подальше дослідження включало застосування ампроліуму 22 % орально з водою у дозі 1,4 г/л л води протягом 7 днів. Це є лікувальна доза.

На 10-й день від початку дачі ампроліуму екстенсефективність сягала

100 %, що свідчить про звільнення організму курчат від ооцист еймерій. Падіж птиці припинився і настало її клінічне одужання.

Висновки:

1. СТОВ “Верхнячка-Агро” Христинівського району Черкаської області є неблагополучним щодо еймеріозу курчат.

2. Кокцидіостатик ампроліум 22 % у дозі 1,4 г/л л питної води 7-денними курсом лікування звільнив організм курчат-бройлерів від ооцист еймерій, про що свідчать результати копрологічних досліджень.

Перспективи подальших досліджень включають розробку профілактичних заходів щодо запобігання еймеріозу курей, а також апробування нових протикокцидних препаратів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Пришуткина С. Популярность продукции растёт / Пришуткина С. // Птицеводство. – 2006. – № 10. – С. 11–16.
2. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: підручник – 2-ге вид., переробл. та допов. / [Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П.] за ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 2009. – 368 с.
3. Короленко Л.С. Еймеріоз свійської птиці у господарствах центральних областей України, заходи боротьби і профілактики / [Л.С. Короленко, В.А. Веселий, І.І. Коваленко, Т.В. Маршалкіна, Г.В. Заїкіна]. – Вет. мед. України. – 2012. – № 4. – С. 21–22.
4. Ташбулатов А.А. Кенококс клинер – эффективный препарат для борьбы с кокцидиями / Андрей Ташбулатов // Ветеринария. – 2010. – № 5. – С. 23–25.
5. Древаль Д.В. Современные тенденции в развитии методов борьбы с кокцидиозом кур / Д.В. Древаль. – Сучасна вет. медицина. – 2012. – № 1. – С. 26–30.
6. Belli S.I. Characterisation of the antigenic and immunogenic properties of bacterially expressed, sexual stage antigens of the coccidian parasite, *Eimeria maxima* / [S.I. Belli, K. Mai, C.D. Skene, M.T. Gleeson, D.M. Witcombe, M. Katrib, F. Avner, M.G. Wallach, N.C. Smith]. – 2004. – Vaccine 22. – P. 4316–4325.
7. Jang S. I. *Eimeria maxima* recombinant Gam82 gametocyte antigen vaccine protects against coccidiosis and augments humoral and cell-mediated immunity / [S.I. Jang, H.S. Lillehoj, S.H. Lee, K.W. Lee, M.S. Park, S.R. Cha, E.P. Lillehoj, B.M. Subramanian, R. Sriraman, V.A. Srinivasan]. – 2010. – Vaccine 28 (17). – P. 2980–2985.
8. Пчелінська Л.В. Клініко-морфологічні та епізоотологічні особливості еймеріозу курей / Л.В. Пчелінська // Збірник наук. праць Луганського нац. аграр. ун-ту // Вид-во ЛНАУ, 2007. Ветеринарні науки. – № 78/101. – С. 504–507.